

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

3. De electione Imperatoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

perator, & Arianorum fautor auctoritate Romani Pontificis imperio deiici. Dixi iure quidem, licet non facto. Quia ad factum vires Pontifici deerant, non ius faciendi. Poterat Iulianus Christianæ religionis defensor, ipso iure summi Pontificis auctoritate ab imperio remoueri. Constantinus Papa Philippicum Imperatorem hæreticum non solum anathemate percussit, sed etiam ad hæreticum Concilio decreuit, ne Philippici tanquam Imperatoris hæretici aut literæ, aut nummi recipiantur: neque imago eius, vt moris erat, in templum inferretur: neque nomen eius in solemnibus sacrificiis ederetur. Gregorius Secundus Leonem Tertium Iconomachum Imperatorem à piorum communione submouit, vt qui non solum hæreticus & hæreticorum fautor esset, sed etiam Catholicorum hostis & persecutor acerrimus: & mox Italix populo, sacramenti, quo se illi obligauerant, religione exoluit, & ne ei aut tributum darent, aut alia ratione obedirent, indixit. Quo decreto accepto Romani, Campani, Rauennates, & Pentapolitani à Leone sublato defecerunt. Paterat iure Imperator auctoritate Romani Pontificis imperio spoliari, si pacem Ecclesie promissam & iuram non seruabat: Si Episcopus & Clericus suo officio fungi prohibebatur. Si Ecclesie clausas contemnebat: Si Ecclesie iura sibi usurpabat. Si denique Christianæ reipublice pacem, salutem, & bonum conturbabat. Item si vacante tunc imperio, ius Christianis populis esse ex necessitate eius ipso iure ad summum Pontificem spectat, vt colligitur ex cap. *Licet, de foro compet. & Extratit. si fratrum. Ioan. 1. 22. tit. ne sede vacante*: & ita docuerunt Bar. in *l. natural. ff. de usucap. Bar. in l. cum notissimi. §. immo. C. de prescript. Ioan. Fab. Inst. de adyponib. §. 1. Abb. in cap. *Licet, num. 8. de foro compet. Rom. singulari, quod incipit, vacante imperio 47.**

Tertio quaeritur, Quid dicendum de Imperio Romanorum, quod fuit à tempore, quo B. Petrus tanquam summus Christi Domini Vicarius Catholicam Ecclesiam gubernauit? Respondeo etiam tunc penes Romanos Pontifices erat ius adimendi ex certis causis imperium Ethnicis Imperatoribus, quoniam licet Imperatores, Pagani erant, vt extra Ecclesiam, & imperium à Papa non habebant, at quatenus Euangelii promulgationem aut verabant aut impediabant, quatenus Christianos persequerentur, Ecclesiarum bona occupabant, ius Ecclesie, ac proinde Romanus Pontifex habebat, indiciendi & inferendi bellum illis, & eos imperio spoliandi. Nec obstat, si Ecclesia tunc id non faciebat, quia in multis Ecclesia ius habet, & tamen secundum ius quod habet, non facit, quoniam non expedit iuris rigorem sequi, & aliquando ius nostrum persequi non possumus, vel quia vires nobis non supersunt, vel quia maiora mala credimus deuianda. Diuino iure imperia & regna mundi sunt Vicario Christi Domini subiecta ad Euangelicam legem promulgandam, ad Christianam religionem tuendam, conferuandam, & propagandam.

CAP. III.

De electione Imperatoris.

Primo quaeritur, An iuris Canonici sit vt Imperator per electionem, non per hereditariam successione creetur? Respondeo, iuris esse Canonici id enim constat ex cap. *Venerabilem, de elect.* illis verbis: *Verum illis Principibus ius & potestatem eligendi Regem in Imperatorem postmodum promouendum, recognoscimus, vt debemus, ad quos de iure & antiqua consuetudine noscitur pertinere: praesertim cum ad eos ius & potestas huiusmodi ab Apostolica sede peruenerit.* Ergo iuris est Canonici, vt imperium per electionem, non per successione habeatur. Idem constat ex *Clemen. 1. de iur. iurand.* Nec est audiendus Alberi. cum ait in *Dictionar. in verbo electio. Pastores Ecclesie, mittentes sulcem in messum*

alsenam, fecerunt decretalem, de electione Imperatoris, que incipit: Venerabilem. libere in hac parte loquutus est Albericus, & plus quam par est Imperatorum factioni adhæsit, & fuit: cum Pontifici auctoritatis studiosior esse deberet. Cum Imperator eligatur vt patros, vt defensor, vt propugnator Ecclesie Catholice, Romani Pontificis est, de electione Imperatoris decernere ad commune Christianæ religionis & reipublice bonum.

Secundo quaeritur, An qui præest imperio, eligatur rex Romanorum, an potius Imperator? De hac quaest. cap. *proxime sequenti* disputabo.

Tertio quaeritur, An iuris sit Canonici, vt Imperator ex genere tantum & natione Germanorum eligatur & creetur? Cardinalis in cap. *Venerabilem, de elect.* sentit nullo iure ex sola natione Germanorum eligi Imperatorem debere: Quia cum in iure Canonico, inquit, habetur ad Germanos imperium esse translatum, & Theutonico imperium datum esse, nihil aliud significatur, nisi datum esse Germanis seu Theutonico ius eligendi Imperatorem. Vnde non prohibet ius, quo minus Germani Principes ex alia gente eligant Imperatorem. Abbas in cap. *Venerabilem, de elect. num. 17.* affirmat id iuris esse Canonici, quia in eo cap. dicitur: *De Apostolica sede, qua Romanum Imperium in persona Magnifici Caroli, à Græcis transluit in Germanos.* Vbi Glossa in verbo (*transluit*) ergo, inquit, *Regnum mundi translatum est ad Theutonico: nam ipsi habent Regnum Romana Ecclesia.* De consecrat. *distinct. 5. in cap. in die, habetur: Theutonico concessum est regnum, & regimen nostra Ecclesia.* Idem in *Clemen. 1. de iur. iurand. in principio* illis verbis: *Quia à Græcis imperium transluit in Germanos.* Si tamen inter Germanos nullus esset dignus imperio, tunc liberum esset electoribus regem Romanorum ex alia natione eligere, argumento sumpto ex cap. *Ne per defectum, ad finem, de elect.* Quemadmodum si in collegio Cardinalium nullus esset idoneus ad Pontificatum, integrum esset Cardinalibus extra collegium alium eligere: vt colligitur ex cap. *1. distinct. 23 in verbo, Eligatur.* Sic etiam iuris est Canonici, vt ex gremio Ecclesie, siue ex collegio Canonico-rum, Antistes, siue Episcopus eligatur. Quod si nullus dignus inueniatur, aliunde quam ex gremio Ecclesie potest eligi. Ex cap. *Cum inter Canonicos, de elect. & cap. Abbas 18. quæst. 2.* Nam vt docet Glossa in *l. Plane, ff. Quod cuiusque vniuersitatis nomi. Et in l. in Ecclesiis, C. de episc. & Cleric.* Vbi non reperitur idoneus in aliquo loco, eligatur quis ex alio loco.

Quidam obiciunt, Anno Domini 1256. Principes, & proceres Germaniæ, monente Romano Pontifice, post obitum Gulielmi Regis Germanorum, in imperii comitiis, in quibus de Augusto deligendo, & in Gulielmi Cæsaris locum subrogando deliberatio suscepta erat, diuersa suffragia tulisse. Nam Archiepiscopus Colonienfis, suo & Moguntini Præfatis nomine, cuius Vicarius erat, Comes quoque Palatinus Richardum Cornubiæ comitem, Henrici Angliæ Regis fratrem elegerunt: at Archiepiscopus Treuerensis, & Dux Saxonix, qui Marchionis Brandeburgensis absentis partes implebat, Richardi electionem, vt vicio factam existimantes, Alphonsum hoc nomine decimunt, Castellæ Regem suis suffragiis imperio præfecerunt. Respondeo, hoc argumento non probari, ex alia gente & natione, quam Germanica posse iure Imperatorem deligi: quia licet Alphonfus Rex erat Castellæ, genus tamen maternum ex Germaniæ Imperatoribus trahebat. Erat enim Beatrix filius, & ex ea Philippi quondam Augusti nepos. Richardus item quamuis in Anglia Comes, sanguinis tamen propinquitate ad Germanos attinebat. Satis igitur est, vt quis Imperator eligi iure queat, si genus ducat per partem, vel per matrem, à Germanis.

Eodem modo diluitur id quod alii opponunt, videlicet Carolum V. Flandrum Imperatorem, & Ferdinandum eius fratrem Compluti in Hispania natum, Imperatorem electum, & creatum fuisse: quoniam Carolus V.

Hispaniæ Rex, Gandavi in Belgio natus, Germanus erat, videlicet filius Philippi, & ex eo nepos Maximiliani I. Imperatoris: Caroli vero V. frater fuit Ferdinandus in Hispania natus.

Quarto queritur, Qui, & quot Germanorum Principes, ius & potestatem habeant Imperatorem eligendi? Respondeo, in iure Canonico expressum non esse, quinam, & quot esse debeant huiusmodi Germanorum Principes. Nam in *Clemen. 1. de iur. iur.* solum legimus per Ecclesiam imperium à Græcis ad Germanos fuisse translatum, & ab Ecclesia ad certos Germanorum Principes ius eligendi Imperatorem peruenisse. In cap. *Venerabilem, de elect.* tantum habetur, Principibus Germanorum ius eligendi Imperatorem, iure vel consuetudine conuenire. In cap. *Ad Apostolica, de sent. & re iudic. in 6.* solum dicitur: *Illi autem, ad quos Imperatoris spectat electio, libere eligant in Imperio successorem.* Nusquam igitur ius exprimit, quinam, quotve sint huiusmodi Electores. Glossa in cap. *ad Apostolica, prefato, in verbo; Illi autem,* explicat & enumerat septem Principes, videlicet tres Ecclesiasticos, Archiepiscopum Coloniensem, & Treuerensem Præsulem, & Moguntinum Antistitem: Quatuor vero seculares, Palatinum Comitem Rheni, Ducem Saxonie, Marchionem Brandeburgensem, & Regem Bohemie, olim Ducem. Vnde verus:

Magna Moguntia, Crassa Colonia, Treueris Alma:

Atque Palatinus Dapifer, Dux, Porritor ensis:

Marchio Præpositus Cameræ: Pincerna, Bohemus.

Hi faciunt Regem, seruantes Ordine Legem.

Coloniensis Archiepiscopus est Italiæ Cancellarius in Aula Imperatoris: Treuerensis, Cancellarius Gallie: Moguntinus, Germanie: quoniam hæ tres nationes cõtendunt, iure ad se imperium pertinere. Imperium enim ceptum est à Romanis, & deinde per Constantinum Magnam ad Græcos Constantinopolim transfuit. Ac vero postea Occidentis imperium ex Græcis ad Francos translatum est, & in Caroli Magni familia per aliquot annos vsque ad octauam, imo etiam nonam generationem permanfit: Et postea Itali quidam Principes in schismate, vt inferius dicam, facti sunt Romanorum Reges, imo etiam coronati Imperatores; vt Wido Dux Spoletanus, Lambertus filius eius, Berengarius I. Dux Foroiulienfis; Berengarius II. Berengarii I. ex filia nepos, Adalbertus eius filius. Denique Imperium reges Germanorum tenuerunt, in quibus hæctenus constitit, videlicet à tempore Othonis Magni vsque ad nostrum sæculum, nimirum ab anno salutis humanæ 964. vsque ad annum 1601.

Quæres, An rex Bohemie ex necessitate legis ius habeat Imperatorem eligendi? Communis est Doctorum sententia, cum olim, siue ab initio, non necessitate legis ad suffragium ferendum vocatum fuisse, sed tunc cum alii sex Electores in suffragiis dissentiebant, vt pares essent, hoc est, tres ex vna parte, & totidem ex altera. *Hostenfis in cap. Venerabilem, de elect. Glossa in cap. ad Apostolica, de sent. & re iudic. in 6. in verbo; illi autem. Albericus in l. Bene à Zenone, C. de quadrienn. prescrip. Cadius in Margarita. in verbo, Annus, Cardinalis in cap. Venerabilem, de elect. §. 1. num. 6.* Nunc vero ius eligendi habet æque ac ceteri, teste *Ioanne Capistrano tract. de Papa & Ecclesia auctorit.*

Quinto queritur, An septem Germanie Principes iam dicti sint Electores Imperatoris, auctoritate Romani Pontificis constituti, An vero communi Procereum Germanorum suffragio, An totius populi consensu? Hæretici contendunt offendere, penes septem Germanorum Primates ius esse eligendi Imperatorem: non quidem Romani Pontificis auctoritate datum; sed communi omnium Germanie procerum consensu constitutum. Ita vt septem illi viri nomiae & assensu omnium aliorum Germanie Principum Imperatorem eligant. Catholici quidam dicunt, ius huiusmodi esse penes septem viros Germanos ex lege Imperatoria Othonis Tertii. Sed quicquid isti sentiant, & dicant, in iure Canonico expresse le-

gimus, id potestatis accepisse septem Imperatoris Electores, Romani Pontificis auctoritate. Nam Innocentius Tertius in cap. *Venerabilem, de elect.* aperte testatur: *In Germanis Principibus ius & potestatem eligendi Regem in Imperatorem postmodum promouendum recognoscimus, vt debemus, ad quos de iure & antiqua consuetudine noscitur pertinere: presertim cum ad eos ius & potestas huiusmodi ab Apostolica sede prouenerit.* Et Clemens Quintus in Concilio generali Viennensi, vt refertur in *Clemen. Romani, de iur. iur. Eccl. Eccl. inquit, Romana à Græcis imperium transtulit in Germanos; & ab eadem ad certos eorum Principes, ius & potestatem eligendi Regem in Imperatorem postmodum promouendum peruenit.* Hoc idem testantur Pontificii interpretes, Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Panormitanus, Cardinalis, & ceteri, partim in cap. *Venerabilem, partim in Clemen. Romani, citatis, Sanctus Thomas in opuscul. de regimine Principum lib. 3. cap. 19.* Augustinus Triumphus in *summa de potestate Ecclesie quæst. 35. art. 2.* Aluarus Pelagius lib. 1. de *Planctu Ecclesie, art. 13. & 21. 37. & 41.* B. Antoninus par. 2. *Historia. tit. 17. cap. 4.* Idipsum quoque, & Historici tradiderunt, Blondus *decadis 2. lib. 3. Platina in vita Gregorii V. Ioannes Villanus lib. Historia cap. 2. Eneas Silvius in Epitome Blondi, & Martinus Polonus in vita Gregorii V. Nauclerus quoque in Chronol. part. 2. Generat. 35. ac ceteri iuniores. Et certe id ratio videtur ostendere. Neque enim verisimile est, Germanie Principes id iuris concessisse, cum ad eos pertineret solum ius eligendi Germanie Regem Romanorum: Vnde post Crassum, & Arnulphum ex familia Caroli Magni Imperatores Romanorum, Germanie proceres Ludouicum Arnulphi filium, & Conradum è Franconia vitum, & Henricum cognomento Aucipem Saxonie, & Thuringie Ducem, filium Othonis Ducis, & Patrem Othonis Magni Imperatoris, & Reges Germanorum, non Romanorum elegerunt, teste *Gregorio libro 6. de regno Italia anno 911. & 919.* Item nullus Germanie Rex fuit saluatus, & habitus Rex Romanorum, nisi quem Romani siue Itali receperunt: & nullus est Imperator saluatus, nisi quem Romanus Pontifex approbasset, vnxisset, consecrasset, & coronasset, vt infra clarius patebit.*

Item Imperator eligitur, & creatur ob commune bonum populi Christiani contra hæreticos, schismaticos, & Paganos, vt Ecclesie patronus, tutor, defensor, & protector: at Romani Pontificis est talem ministrum seu patronum eligere, cum sit Christi Domini Vicarius. Ergo Germanie Principes non potuerunt sua auctoritate discernere, vt penes Septem viros esset ius & potestas Imperatorem eligendi.

Dices id esse lege Imperatoria constitutum, videlicet lege lata ab Othone Tertio, vel aliquo alio Romanorum Imperatore: hanc enim potestatem potuit Imperator septem Germanie Principibus concedere. Contra hoc est, quod Othones illi, videlicet I. II. & III. Romano Imperatores non fuerunt, nisi post receptam Imperii coronam à Romano Pontifice, vt dicam inferius. Imo post eos nullus vnquam Germanie Rex, Imperator est habitus, nisi approbatus, sacratus, vnctus & coronatus à Romano Pontifice: Ergo nulla sola imperatoria lege ius eligendi Romanorum Regem ad Germanos proceres peruenit. Ac proinde verum est, quod historici tradiderunt, Romani Pontificis decreto fuisse sancitum, vt ius & potestas huiusmodi esset penes septem Germanie Principes.

Obiiciunt quidam, primo, Nauclerum *volum. 1. Generat. 35.* dicentem: *Hoc in tempore electores Imperii instituti leguntur, de quo aliqui scribunt, quod Otho III. cum hæredes ex se descendentes non haberet, constituit ex consilio Principum Germanie, vt Imperatoris mortuo in oppido Francofurti, per se suo fieret electio, & electores constituit septem.* Secundo obiiciunt *Krantzium lib. 3. Metropolis cap. 40.* vbi ait: *Ita perit sine prole Otho Tertius, præualuitque electio, quam idem Imperator cum Gregorio Quinto propinquo suo fecit, quaque durat in*

hodiernum diem, ut non legitima successione quaratur Imperator, quomodo à memoria Magni Caroli videbatur, sed electio septem primorum principum assumatur. Tertio obiicit scriptores alios Germanos, asserentes id esse factum ex communi omnium Germanorum Optimarum consensu: & id tradit etiam Nicolaus Cusanus lib. 3. cap. 4. de concordantia Catholica, ubi dicit, electores constitutos esse communi consensu totius Imperii: *Concurrerebat, inquit, ad hoc consensu ipsius Gregorii V. tanquam unius Pontificis Romani, qui iuxta gradum suum in consentiendo, in communem Imperatorum interesse habet recte, sicut in Conciliis uniuersalibus concurrat in primo gradu auctoritas ipsius per consensum cum aliis omnibus ipsius Concilium celebrantibus. Vigor nihilominus defractions non ab ipso primo omnium Pontifice, sed ex communi omnium, & ipsius, & aliorum consensu dependet. Et infra: Ita quod puto in veritate, consensum Romani Pontificis à principio interuenisse, dum isti electores constituerentur. Unde ipsi communi fungentes legatione omnium, qui imperio subsunt, etiam totius Sacerdotii, & Romani Pontificis, eligunt: Quarto, quia beatus Atroninus, Martinus Polonus, Leopoldus Bambergenfis, de constitutione electorum loquuntur, sed eam summo Pontifici non tribuunt. Ad hæc omnia obiecta respondeo, ea nihil concludere: quia auctores nominati non negant factum esse decretum, de septem electoribus Imperatoris auctoritate Pontificia: sed significant id Pontificem Romanum fecisse consensu Othonis Tertii, acque aliorum Principum Germanorum: nam verisimile est, id petiisse Othonem Tertium Imperatorem, & Germanorum primates, & sanctionem à Pontifice constitutam laudabilem & comprobabilem.*

Sexto quaeritur, Quo tempore, & sub quo Romano Pontifice id iuris fuerit constitutum? Onuphrius in libro de comitis Imperatoris tradit, hoc decretum editum fuisse post obitum Federici Secundi Imperatoris, auctoritate Gregorii X. in Concilio Lugdunensi. Id accepisse videtur Onuphrius ex Auentino, qui libro 5. Annalium suorum, sic ait: *Ego illos electores post factum Federici II. institutos, & à Gregorio X. confirmatos competere habeo. Sanderus in sua Monarchia Ecclesiastica, agens de Gregorio Quinto. Onuphrii sententiam refellit, quippe quæ cum communi historicorum opinione pugnat. Nam iuniores historici referunt huiusmodi Decretum in tempora Gregorii Quinti, & Othonis Tertii Imperatoris, Blondus, decade 1. Platina in vita Gregorii Quinti. Aeneas Silvius in Epitome Blondi, Volaterranus lib. 22. Anthropologia. Antonin. par. 2. Histor. tit. 16. cap. 4. & 3. par. Theologia tit. 22. cap. 5. §. 13. Hoc idem testatur Aluarius Pelagius lib. 1. de Plantis Ecclesie, art. 41. S. Thomas in opuscul. de regimine Principum lib. 3. cap. 19. Ioan. Villanus lib. 4. Histor. cap. 2. Augustinus Triumphus de potestate Ecclesie, quæst. 35. art. 2. Idem habent scriptores, & historici Germaniae, Nauclerus volum. 2. Generat. 34. Ioannes Cuspinianus in vita Othonis Tertii: Ioannes Carion in Chronico lib. 3. Krantzius lib. 4. de rebus Saxonice cap. 25. & lib. 3. Metropolis cap. 47. Lupoldus Bambergenfis de iuribus Imperii cap. 2. Et certe huiusmodi decretum antiquius esse, quam putat Onuphrius, facile colligitur; siquidem S. Thomas in opuscul. de regimine Principum lib. 3. cap. 19. & Hostiensis in cap. Venerabilem, de electione, meminerunt septem Electorum, quorum est Imperatorem eligere: & tamen sanctus Thomas, & Hostiensis tempore Federici Secundi vixerunt, & sanctus Thomas obiit ante Concilium Lugdunense sub Gregorio Decimo, ad quod Concilium vocatus dum pergeret, in ipso itinere mortuus est, ut scribit Antoninus par. 3. tit. 23. cap. 7. §. 11. Item verisimile est, duo quæ tempore Othonis Imperatoris acciderunt, occasionem dedisse, ut Gregorius Quintus Decretum ediderit de septem Electoribus: Vnum fuit schisma, quod Crescens Nomentanus in Imperio excitauit. Hic enim anno Domini 993. Imperatoris nomen ac ius sibi in vrbem arrogauit: nam ægre admodum ferebat impetium iure quasi hereditario ad exteros esse translatum, quoniam quamdiu stirps Caroli Magni superstes fuit, Francos in*

possessione fuisse, illa extincta, cum Italici auitam renouare dignitatem vellent, intestinis tamen odiis, ciuilibusque discordiis proposito excidisse conquebatur. Ita rem ad Othonem Germanum hominem deuolutam, ab Othone ad filium & postea nepotem ad tantum fastigium immerito proactum esse dicebat. Istis uocibus populus Romanus commotus, opem illi suam ad tantum imperii decus recuperandum pollicitus est; sed spe sua frustratus, interijt. Alterum fuit continua per aliquot annos in Imperio successio trium Othonum, quæ visa est quasi hereditaria. Nam Othoni Primo successit Otho Secundus filius eius: & post Othonem Secundum successit filius eius Otho Tertius, nepos Othonis Magni.

Sed obiicit Onuphrius primum, nihil de hoc decreto edito à Gregorio Quinto dixisse veteres historicos, qui tempore Gregorii Quinti, & Othonis Tertii Imperatoris scriperunt. Nihil, inquit, de hac re tradidit VVitichindus, nihil Luitprandus, nihil Lambertus Scafnaburgensis, nihil Regino, nihil Marianus Scotus, Otho Frisingensis, Abbas Vrspergenfis, Sigibertus. Respondeo, plus pon deris & momenti habere communem recentiorum historicorum sententiam, qui id aperte tradiderunt: quam obscurum silentium veterum historicorum, qui id vel sua culpa omiserunt, vel certe obliuione prætermiserunt. Nec est cur Onuphrius magis eorum obscuro silentio, quam expressa auctoritate nitatur.

Secundo obiicit Onuphrius, dicens electiones Imperatorum ab Othone Tertio vsque ad Federicum Secundum factas fuisse, non à Septemuiris, sed ab omnibus Germaniæ Principibus, testis, inquit, Othone Frisingensis lib. 6. cap. 27. Conradus Rex II. Germanorum & Imperator I. electus fuit communi omnium procerum consensu. Item Henricus II. Rex Germaniæ, sed Imperator I. qui Othoni III. proxime successit, electus fuit, ut ait idem Otho Frisingensis lib. 6. cap. 27. communiter ab omnibus Germaniæ primoribus. Henricus Quartus Rex, Imperator III. electus est ab Episcopis & Principibus Germaniæ: ut scribit Abbas Vrspergenfis in Chronico anni 1053. Henricus V. Rex, Imperator IV. electus est ab vniuersis totius imperii Primatibus, Ecclesiasticis, & laicis, qui duo & quinquaginta numerabantur, teste Vrspergenfis in Chronico anni 1106. Vbi etiam dicit solam abfuisse Saxoniam Ducem, nec tamen vllam rationem eius absentiae habitam esse. Lotharius Secundus electus est ab Archiepiscopis duobus, Episcopis octo, Abbatibus permultis, & præcipuis Aulæ Regalis primoribus, ut scribit Continuator Chronici Sigiberti anno 1026. Conradus Tertius Rex, Imperator II. electus est à multis Principibus, non vocato Duce Saxonie, & vacante sede Moguntina: teste Othone Frisingensi lib. 7. cap. 22. Federicus I. ab omnibus totius Germaniæ Optimatibus electus est, ut scribit idem Otho Frisingensis lib. 2. de rebus gestis Federici cap. 1. Philippus à Sueuis & Saxonibus, Banaris & Bohemis Principibus electus est, ut refert Vrspergenfis in Chronico anni 1198. Otho IV. à Coloniensibus & Argentensibus, & aliis nonnullis electus est, ut scribit idem Abbas in eodem loco. Federicus Secundus adhuc puerulus ab Alemanniæ Principibus pene omnibus, viuentis patre electus, ac deinde in Schismate aduersus Othonem IV. à Rege Bohemiæ, Duce Austriæ, Duce Bauriæ, Lantgrauis, Thuringiæ, & aliis plurimis Principibus receptus est, eodem auctore Vrspergenfis ibidem. Respondeo plures quam septem Principes ad electionem conuenire solitos fuisse, sed qui non tam eligerent, quam electum à Septemuiris sua præsentia approbarent: Et ideo plurimum, quam septem habita est ratio. Item fortassis quamuis à Gregorio V. edita sit Constitutio de 7. Electoribus, non statim, ut interdum accidit in his, vsu recepta est & confirmata.

Septimo quaeritur, Cur ius eligendi Imperatorem, datum est Septemuiris Germanis? Respondeo: multis & magnis de causis datum esse. Primo, ut non hereditario iure, sed per electionem Imperator crearetur. Secunda:

vsoli Principes, non populus vniuersus, Imperatorem eligerent. Tertia, vt ij Principes Germani essent, quia ad Germanos Reges, vt omnium potentissimos, & Ecclesie Romanæ admodum studiosos, quales fuerant Otho I. II. & III. Imperium translatum erat. Vicina, vt septem tantum eligerent, & ita contraria populi studia, dissidia, seditiones, & tumultus, quæ solent in huiusmodi electionibus accidere, tollerentur. Nam vsque ad Othonem Tertium vniuersus populus ad electionem Imperatoris erat sollicitus conuenire. Conradum enim, qui Ludouico Arnulphi Imperatoris filio proxime successit, omnis populus Franconum & Saxonum elegit, teste *Vitichindo lib. 1. rerum Saxoniarum. & Luitprando lib. 6. cap. 7. de rebus per Europam gestis*. Henricum qui Conrado successit, ab omni populo Franconum & Saxonum Regem creatum fuisse, scribit idem *Vitichindus eodem libro*. Othonem Magnum Henrici Regis filium ab vniuerso populo electum esse, idem auctor *libro 2. testatur*. Othonem Secundum Regem omnis populus salutauit vna cum Proceribus, teste *Continuatore Chronici Reginonis anno 1061*. Othonem Tertium creatum Regem à Germanis, qui tum frequentes Romæ aderant, vbi paulo ante Otho Tertius obierat, refert *Platina in vita Benedicti VII*. Post Othonem Tertium non videtur populus ad electionem Imperatoris conuenisse: quare soli principes Regem eligere & creare ceperunt.

Quæres, An Romanus Pontifex possit Electores iure eligendi priuare? Ioannes Andreas in *cap. Ad Apostolica, de sen. & re iudicata, in 6. Glossa in eo. capite, in verbo, nisi autem*, aiunt non posse.

Sed Augustinus Triumphus in *sum. de potesta. Ecclesie, quas 35. art. 3. affirmat posse*. Breuiter id ratio ipsa demonstrat: quia vt constat ex eo capite, & *Clem. 1. de iur. iuran. & cap. Venerabilem, de elect.* per sedem Apostolicam à Græcis ad Germanos Imperium est translatum, ergo per eandem sedem, si iusta subsint cause, potest ad aliam gentem & nationem transferri. Item ex eisdem capitibus suprapositis habemus, Romani Pontificis auctoritate ius eligendi esse Septemviris Germanis concessum, ergo idem Romanus Pontifex potest illius eligendi abrogare: Quod autem Andreas, & Glossa negant, id posse facere Pontificem: puto nihil aliud eos dicere voluisse, nisi, id non posse Pontificem pro arbitrato suo, sine iusta causa. Quemadmodum enim Imperium à Græcis transtulit ad Reges Germanorum iustus de causis, sic etiam si iusta cause subsint, potest Germanos tali iure priuare.

Sed quænam sunt illæ iustæ cause? Respondeo, esse communem totius populi Christiani salutem, pacem, tranquillitatem, & bonum: Vt si Electores omnes (quod absit) essent hæretici, aut schismatici. Item si vocati, aut moniti omnino negligerent, aut recusarent Imperatorem eligere, cum magno Ecclesie, & populi Christiani detrimento: nam Imperator eligitur, & creatur, vt pater, tutor & protector Ecclesie, ergo Romani Pontificis interest curare, vt Imperator eligatur, qui Ecclesiam, & populum Christianum tueatur, & defendat contra Christiani nominis hostes. Quod autem dicimus, Romanum Pontificem posse ius electoris abrogare: ita accipiendum est, vt id possit ad tempus, & in perpetuum: Ad tempus scilicet, si causa iusta adsit: in perpetuum vero, si id quoque iustæ cause postulerint.

Ex prædictis colligitur, vacante imperio, posse Pontificem, Electores iure eligendi ad tempus priuare, & Imperatorem per seipsum eligere: vt docet Ioannes Andreas, & *Glossa in cap. Ad Apostolica, citato*: & id intelligitur iustus de causis, videlicet quia Electores admoniti suum munus & officium negligerent, aut quia nolunt id exequi, quod debent: aut quia vocati & expectati, electionem plus æquo differunt cum ingenti Ecclesie incommodo & damno. Porro quando expediat Electores tali iure priuare ad tempus, vel in perpetuum, non noctum est, sed Romani Pontificis considerare.

Exstat aureum diploma Caroli IV. Imperatoris in libro quodam, qui inscribitur Fasciculus rerum: in quo decernitur, vna cum de obitu Imperatoris in diocesi Moguntina constituit, Archiepiscopus Moguntinus infra vnum mensem literis ad singulos Electores datis id denuntiet, vt illi infra tres menses à die, quo sunt de ea receptione facti, conuenire possint & debeant per se, vel per Nuncios, sine Vicarios ad id destinatos in urbem Francoforti. Item constituitur, vt quisque princeps, Elector cum ducentis equitibus tantum ad præfatam urbem conueniat; & vt sexaginta tantum armatos equites secum deducat. Item, vt Elector, qui per se, vel per alium legitime non accesserit, aut sine iusta causa è loco destinato recesserit, tunc suffragio careat. Deinde præcipitur, vt Electores postquam ad prædictam urbem conuenierint, die proxime sequenti summo mane in aede sancti Bartholomæi Apostoli, Missam sancti Spiritus decantandam curent, & ei intersint, & iurent tacto sacro Euangelio sancti Ioannis, quod incipit: *In principio erat Verbum*: & promittant se electuros quem idoneum, quoad fragilitas patitur humana, iudicauerint, omni pretio remoto, pacto, stipendio, vel quolibet alio promisso: Insurgendum vero accipit Moguntinus Archiepiscopus. Præterea decernitur, vt nullus Elector ex urbe recedat, nisi prius maior eorum pars elegerit Regem. quod si infra triginta dies à die iurandi continuos Regem non elegerint, & electionem distulerint, pæne tantum, & æqua vescantur tandiu, quamdiu Regem non elegerint.

C A P. IV.

Alia quæstiones de Electione Imperatoris diluuntur.

Primo queritur, An eligatur in Regem, an in Imperatorem is qui eligatur à Septemviris Germanis? Respondeo, in iure Canonico expressum esse, cum eligi in Regem Romanorum, postea vero in Imperatorem promouendam. In *cap. Venerabilem, de elect.* dicitur: [Electum in Regem, & Imperatorem promouendum.] Et *cap. 1. distinct. 23. vers. scilicet. Eligatur*: sic est: *Quis in præsentis Rex habetur, & futurus Imperator, Deo consentiente speratur*.

Quæres, quorumnam Rex eligitur? Ioannes Andreas in *cap. venerabilem, de elect.* dicit, eligi in Regem Germanorum. Sed veritas est, quod ait Panormitanus in eo capite, eligi in Regem Romanorum. Nam in *Clem. 1. de iur. iuran. §. 1. legitur hæc: Henricum Imperatorem tunc Regem Romanorum*. Item ibidem §. Nos: *Ipsum nominatumus, demeritumimus, & declarauimus in Regem Romanorum, in Imperatorem postea promouendum*.

Obiicit, id quod habetur in *cap. Ad Apostolica, de sen. & re iudic. in 6.* [Illi autem, ad quos in eodem Imperio, Imperatoris spectat electio.] Respondeo, dicitur, (*Imperatoris*) videlicet postea promouendi, nam Electus in Regem Romanorum, postea Imperator creatur. Et sciendum est, olim, antequam electio Imperatoris ad septemvros Germanos Romani Pontificis auctoritate redacta esset, Regem Germanorum eligi aliquem consueuisse, qui deinde ab Italis Lombardis eligebatur, & à Mediolanensi Archiepiscopo coronabatur in Regem Italiae, tandem à Romano Pontifice annuente vniuerso populo Romano, Imperator Romanorum vocabatur. Vnde Carolus Magnus, qui primum Aquisgranum erat creatus, & coronatus Rex Germanorum, postea in Italia, Longobardis bello deuictis, se fecit in Regem Italiae coronari, & Pipinum filium Regem Italiae nominari. Post Carolum Magnum successerunt ordine, Ludouicus Pius, Lotharius, Ludouicus Iunior, Carolus Caluus, Ludouicus Balbus, Carolus Crassus, & Arnulphus: quorum singuli fuerunt Re-